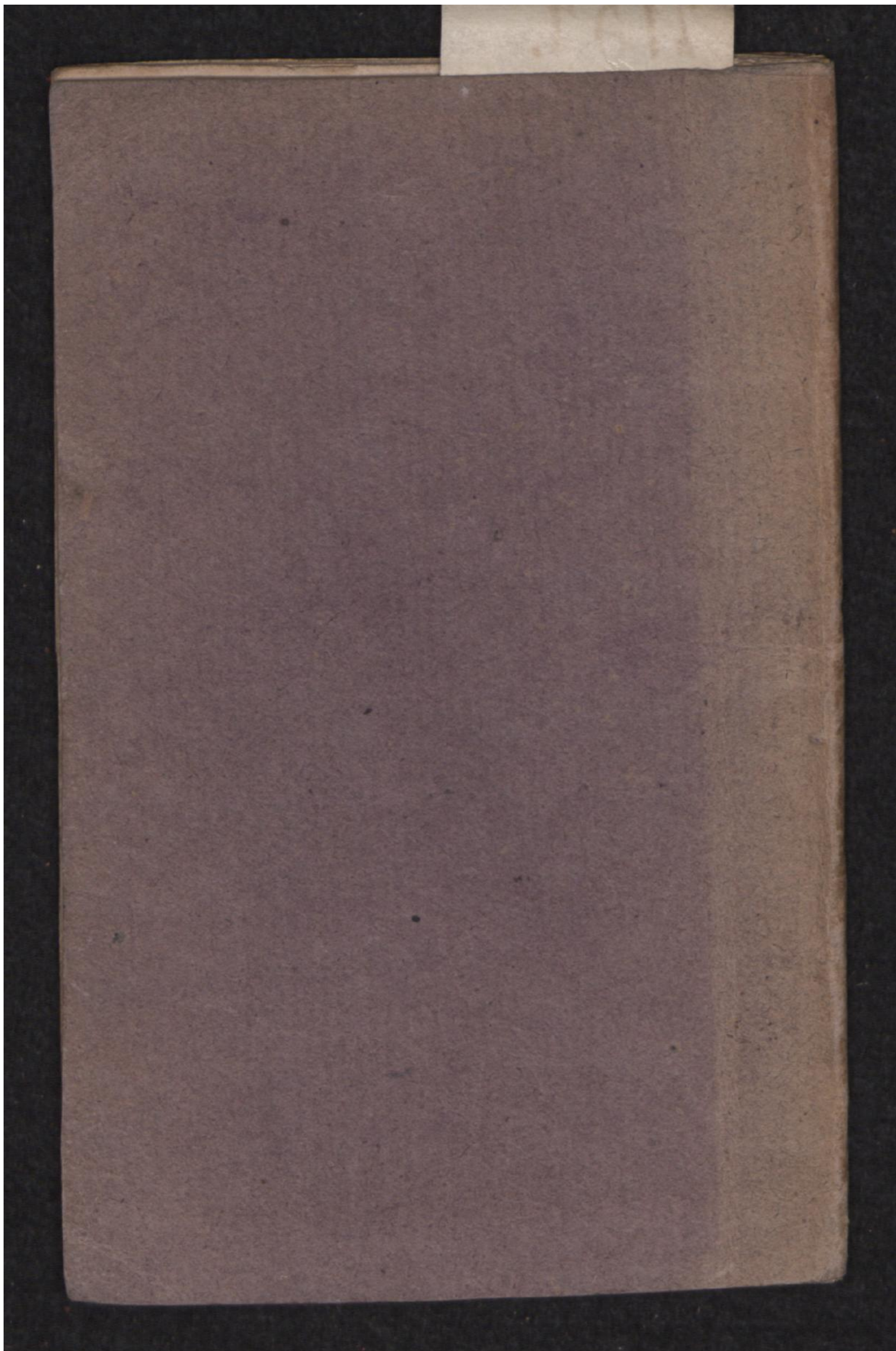

M Tuscher fecit

IO
SVLPIT
de moribu
cipu

Huc agite ô puer
Riuulus
Hinc bibite urb
Morib
Gratius ut Ch
Iugen

IOANNIS SVLPITII VERVLANI

de moribus puerorum in mensa præcipuè seruandis, Carmen Elegiacum.

Ad pueros Haffnienses.

C. M. Morsianus.

Huc agite ô pueri, morum largißimus hic est
Riuulus, hic dulcis moribus unda fluit.
Hinc bibite urbanos mores, uitamq; probatam,
Moribus ut niteat, uita tenella bonis.
Gratius ut Christo studium sit, iungite mores
Ingenuos, sine queis omnia ubique iacent.

Sententiæ ex mimis Publianis selectæ lepidiores.
Malum consilium est, quod mutari non potest
Beneficium dando accipit, qui digno dedit.
Feras, non culpes, quod uitare non potest.
Cui plus licet quam par est, plus uult quam licet
Comes facundus in uia pro uehiculo est.
Frugalitas miseria est rumoris boni.
Hæredis fletus sub persona risus est.
Furor sit læsa sæpius patientia.
Improbe Neptunum accusat, qui iterum naufragium facit.
Ita amicum habeas, posse ut fieri hunc inimicum putes.
Veterem ferendo iniuriam, inuitas nouam.
Nunquam periculum sine periculo uincitur.
Nimium altercando ueritas omittitur.
Pars beneficij est quod petitur, si belle negas.

Distichon de virtute.

Ille beatus erit, qui se uirtutibus ornat,
Sed qui se uitijs inquinat, ille miser.

IOANNIS SVLPITII VErulani de moribus Puerorum, Carmen iuuenile.

QVos decet in menſa mores ſeruare docemus.
Virtuti vt ſtudeas literuliſq; ſimul.
Quæ prius admoneo, miti puer indole ſerua:
Præq; tuis oculis hæc mea iuſſa tene,
Sit ſine labe toga, et facies ſit lauta manusq́;,
Stiria nec naſo pendeat vlla tuo.
Et nihil emineat, & ſint ſine ſordibꝰ vngues:
Sit coma, ſit turpi calceus abſq; luto.
Linguaq; non rigeat, careant rubigine dentes
Atq; palam pudeat te fricuiſſe caput.
Exprimere & pulices, ſcabiemq; vrgere (nocentem.
Ne te ſordidulum, qui videt iſta, vocet.
Seu ſpuis, aut mungis nares, mutaſue memẽto
Poſt tua concuſſum vertere terga caput.

Mucorē haud tangas digitis, ſputūue reſorbe,
Panniculo naſum mungere nempe decet.

Et ructare caue, quin ora in terga reflectas,
Stringe os, & crepitum coge tenere nates.

Munditiæq; tibi placeant, medio quoq; cultu
Vtere, ne turpis vel videare leuis.

Nec maledicta refer, nec promaſs turpia dictu
Quæ natura iubet eſſe tegenda, tegas.

Moribus vrbanis curato præditus eſſe,
Parce gulæ turpi, luxuriamq; fuge.

Parce & auaritiæ, bilem frenare memento,
Inuidulus, tumidus, non odioſus eris.

Deſidiam fugies, atque ocia turpia pelle,
Et ludi turpes ſint procul atque viri.

Fidus ſis iunctusq; bonis, temerarius eſſe
Deſpice, non audax ſis, timidusq́ nimis.

Nec

Nec penitus mutum, nec te decet eſſe loquacē
Conuenit ille thoro, conuenit iſte foro.

Et manſuetus eris, tectum te lectus habebit,
Detege nec ſocium, nec tua membra moue.

Nec ſis difficilis nimium, nec credulus eſto,
Dedecus & metuas, & reuerere probos.

Futilis et mēdax nunquam, nimiumue ſeuerꝰ
Eſto, ſed & comem munificumq; velim.

Sis pius, atq; colas ſuperos, venerare parētes,
Et noceas nulli, ſurripiaſq; nihil.

Nec ſis vinoſus, quamuis potaſſe Catonem
Fama refert, fugias ſumere vina mera.

Non ſis deriſor, non ſomniculoſus, iniquus
Non iudex, nec tu teſtis iniquus eris.
(ſtus
Omnibus in rebus ſtudeas precor eſſe mode-
Sis cupidus laudis, ſit tibi cura boni.

Sic bene moratum laudabimus atq; colemus,
Sic & honorus eris, sic eris ipse grauis.

NVnc faciles aures, animum quoq; trade serenum,
Morigerare mihi, mollia iussa dabo.
Non sum qui laudem summo te accumbere mane,
Iudice conueniens me dabit hora cibum.
Nec vos ante focum cœnas producite longas,
Hoc faciet caupo, qui, sapit, ista fugit.
Sterne thoros nitede, lautosque appone quadrantes
Atq; salem, & Cererē, flumina, vina, dapes.
Te vitare velim, cupidus ne vt lutro sonoras,
~~Contractes~~ fauces; mandere rite decet.
Et licet antiqui cubuissent pectore prono,
Te colla hæc ætas recta tenere iubet.
Et finito mensæ cubitis herere potentes,
Tu tantum faciles pone: repone manus.

Teque

Teque puer iubeo ſedeas vel raro, ſed aſtans
Pocula miſcebis, pone, retolle dapes.

Iuraque conuiuas ſuper importare miniſter,
Effuge, nam turpis ſæpe fit inde toga.

Quodq; iubebit herus, facilis ſemperq; ſubito,
Quemq; tibi dederit, tu tibi ſume locum.

Quodq́; vir egregius pauido tibi porrigit illud
Sume libens, grates, aptaq; verba refer.

(ſus,
Eſto tribus digitis, magnos nec ſumito mor-
Nec duplices offas mandere vtrinq; iuuet.

Dapſilis & largus ſemper, blandoq́; ſodali
Impartire tuo, pauperibusq́; dapes,

(nes
Nec vos obſcænos laudabimus aut comedo-
Eſſe decet viuas, viuere non vt edas,

(bit
Namq; cibus nimius capiti, ſtomachoq; noce-
Corporis & vires ingenijq́; rapit.

Gauſape

Gausape nō macules aut pectora, nec tibi mē-
Stillet, sitq; tibi ne manus vncta caue. (tum

Sæpe ora & digitos mappa siccabis adapta,
Inq; quadra faciet non tua palma moram.

Quod tibi vicinum fuerit, tu sume, sodali
Cedo tuo, referat dum tamen ille manum.
(rescisa.
Dumque in frusta secat, caueas sumpsisse
Lucro legit dulces absque pudore bolos.
(Vnguis
Non manibus gremio immißis tibi vellicet
Quod sumes: residens, non agitato pedes.

Incidasq; prius, quam dens contūdat ofellam,
Tingatur rursus ne tibi morsa, caue.

Nec lingas digitos, nec rodas turpiter ossa.
Ast ea cultello radere rite potes.

Siq; super mensam cortex cumuletur, & ipsa
Ossa, vel in pateram præ pedibusue iacet.
Nec

Nec tanquam ficos tenta, nec delige fruſtra,
Et quocunque manus, huc tibi lumen eat.

Nec ſocium torue aſpicias, quodue ederit ille
Aduertas, geſtus inſpice ſæpe tuos.

Pocula cum ſumes, tergat tibi mappa labella,
Si tergas manibus, non mihi charus eris.
(hoſtem
Vna manus ſumat pateram, ni hanc iactet in
Theſeus, aut belli ſint monumenta patris.

Tunc binis pateram manibus captabis, id
Efficis, digitis vaſcula ſume tribus. (aptè

Et teneas oculos, nec ſupra pocula fare,
Plena aliquo vita ſit tibi bucca cibo.

Deme merum cyatho, multũ ne forte ſuperſit
Quod nolit ſocius ſumere ſponte tuus.

Qui ſapit, extinguit multo cum fonte falernũ,
Et parco lympam diluet ille mero.

Non facies binos haustus, nec fessus anhelus,
Sibila nec labijs stridula prome tuis.

Nec cito sorbebis velut oui lutea grati,
Nec nimium tarda sume falerna mora.

Vnum sine duo, ad summū tria pocula sumes
Si hunc numerū excedis, iam mihi potus eris.

Fac videas quocumq; bibes, modicunq; pitissa
Crater siue calix det tibi vina breuis.

Os quoq; tergebis semper post pocula, palmas
Ablue quum mensam deseris atque labra.
Inflectensque genu iungens quoque brachia, prosit
Dicito, Sed tolles ordine quæque suo.

DECEM PRÆCEPTA LEgis antiquæ, ex libro Aldi Manutij, de arte grammatica.

Mente

Mente deum tota venerare, & semper adora
Non iures frustra sanctißima numina diuũ
Hinc caueas festis quicquam exercere dieb9,
Quod vetitum est, magno pius affice honore parentes.
Non hominem occidas, Nunquam furare malignus
Esse caue testis, Nec non bonus effuge lectũ
Concutere alterius, tedas fœdare iugales.
Non modo neu turpis sis lege iuberis adulter
Sed ne nupta quidẽ alterius tibi mente petat.
Cuncta aliena, bonus quo sis, cupijsse caueto.
Hæc quicunq; decẽ summi præcepta tonantis
Christicola, vt debet seruarit, carcere liber
Corporis ad cœli fœlicia tecta volabit
Lætus, & æternũ cariturus morte quiescet.

Aulus Gellius ex Hesiodo Græco.

Optimus est homini linguæ thesaurus & ingens
Gratia quæ paucis, mensurat singula verbis.

HERMOLAVS BARBA-
rus ex Græco.

Venter, pluma, venus, laudem fugienda se-
(quenti.

DIVI AVRELII
Sententiæ.

Arcta via est veræ quæ ducit ad atria vitæ,
Nec recipit carnis gaudia mentis iter.

Amplis incedit spacijs terrena voluptas
Augusta virtus limina celsa petit.

Et tamē hi calles, quos mundi vana pauescūt
Quædam magnificis æquora sunt animis.

Difficilisq́; nimis per dura, per ardua gressus
Commendat fidei, quod tollerare iuuat.

LVDOVICVS BIGVS AD
Christum optimum maximum.

Salue

Salue Christe tui genitor filiq; parentis,
Cui neq; principium est, cuineq; finis erit.

Quicquid conspicitur, nequeunt quecunque videri
Numinis imperio facta fuere tui.

Impia tartarei fregisti limina regni,
Passus ob humanum vulnera quina genus.

Quæ rogo sic nostras vrant sine fine medullas
Inq; tua firment sic mea corda fide.

Vt mihi segnicies, Venus, ira, superbia, liuor,
Crimen auaritiæ dispiciatq; gulæ.

BAPTISTA MANTVANVS.

I miser & veniam superos pro crimine posce,
Ante flagellati vulnera quinque Dei.
Voce, genu flexo, lachrimis & pectore tuso,
Fletibus, erroris damna repende tui.

Mon. Descripta.

Semper in aurora plumoso surge cubili,
Et cruce te signa, verbula sancta ferens.
Orna cesariem, palmas faciemque lauato.
Iam Christi ornatus candida templa pete.
Hinc dato literulis operam, Ludumq; frequenta,
Et præceptoris verba notato tui,
Si rudis aut dubitas Doctorē consule sēper.
Optima queq; lege, Peßima queque fuge.
Vtere romano paßim sermone frequenter.
Vsus multa docet, ingeniumque facit.
Per nomen Christi, aut superos, animamq; caueto
Ne iures, digito sed bene claude labra.
Potorem, fluuios et equos, et scorta, merumq;
Inuidiam, ludos, ocia quæque caue.
Alterius chartas, abacum simul atq; crumenam
Non animaduertas, si pius esse velis.

Non proprio tete meliorem nomine dices,
  Vtere ſed ſolo quod dedit officium.
Doctoresq́; patresq́; tuos reuerenter honora,
  Et matrem & canos affice honore ſenes.
Non ſpernas modice ſanum tolerare laborem
  Segnitie pereunt corpus & ingenium.
Est tibi cognitio quorū meditere frequenter,
  Te magis indoctum perdoceaſq́; lubens.
Eſto memor Patrys cur hic ſis miſſus ab oris
  Vt ſtudeas arti moribus atque bonis.

SOLI DEO GLORIA.

Ser
Orn
Ia
Hin
E
Si ru
O
Vter
V
Per n

Ne
Potore
Inui
Alteriu

Non